

Finansdepartementet
111 52 Stockholm

Stockholm
2026-01-21

Vår referens
Karl Ernlund

Dnr
FI2025/01916

Remissyttrande

Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

Företagarna har getts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna förslaget. Nedan följer våra huvudsakliga synpunkter.

Förslaget i korthet

Förslaget berör den föreslagna Europeiska konkurrenskraftsfonden (ECF) som föreslås inom ramen för förslaget till nästa fleråriga budgetram. ECF är en ny EU-finansieringsmekanism som syftar till att samla och konsolidera flera befintliga program under en gemensam strategisk styrning. Bland de program som planeras integreras finns Horisont Europa, Innovationsfonden, Fonden för ett sammanlänkat Europa, Europeiska försvarsfonden (EDF) och InvestEU. Genom denna samordning syftar fonden till att skapa en mer enhetlig och effektiv struktur för finansiering av innovation och strategiskt viktiga projekt inom EU.

Fonden ska stödja europeiska innovatörer och företag genom hela värdekedjan, från forskning och idéutveckling till uppstart och kommersiell expansion. En viktig ambition är att främja projekt med gränsöverskridande samarbete mellan medlemsländer, vilket ska öka EU:s mervärde och konkurrenskraft. Fonden ska särskilt rikta sig mot sektorer som är avgörande för EU:s långsiktiga styrka, inklusive grön och digitala omställning, civilt och militärt försvar, säkerhet och motståndskraft.

Ett centralt syfte med fonden är också att förenkla tillgången till finansiering och förbättra koordineringen mellan olika program, vilket ska göra det lättare för innovatörer och företag att navigera i EU:s finansieringslandskap.

Företagarnas inställning

Företagarna välkomnar initiativet att genom ECF konsolidera och förenkla EU:s innovationsstöd. Dagens processer för att söka medel från befintliga fonder är ofta komplexa och administrativt betungande, vilket

leder till att många mindre företag avstår från att ansöka. En förenkling av ansökningsprocessen är därför av yttersta vikt för att fonden ska nå sitt syfte och komma hela näringslivet till del.

Företagarna vill samtidigt understryka att en väl fungerande marknad alltid är den främsta drivkraften för konkurrenskraft, inte offentliga stöd. Det är därför viktigt att fondens medel inte används som förtäckt statsstöd till redan etablerade företag. Fonden bör fokusera på att överbrygga det finansieringsgap som ofta finns för forskning, teknikutveckling och innovation i tidiga skeden. Medel bör däremot generellt inte användas för att subventionera produktion. Det behöver också tillförsäkras att sammanslagningen av flera stödprogram till ett omfattande inte leder till försämrad transparens i hur stöd utformas, effekter utvärderas, och urval av ansökningar sker.

För att säkerställa att fonden blir relevant och träffsäker är det avgörande att små och medelstora företag finns representerade i den strategiska styrningen. Marknadsnära kompetens och förståelse för mindre företags villkor måste få genomslag i de nämnder och kommittéer som styr, bedömer och prioriterar vilka projekt som ska få stöd. Detta eftersom erfarenheten visar att myndigheters bristande förståelse för företagares vardag och att en otillräcklig kunskap om företagande kan leda till ineffektiva processer.

Företagarna ser i förslagens sammanhang - även om vi i grunden är skeptiska till statliga företagsstöd - positivt på de föreslagna satsningarna på rådgivning och öronmärkta projektmedel för små och medelstora företag (SME). Detta är viktiga åtgärder för att stärka mindre företags möjlighet att delta. Företagarna noterar samtidigt Implementeringsrådets synpunkt i sitt remissvar att "Rådet noterar dock att förslaget i art. 29 om öronmärkta medel omfattar startups, SME:s och small mid-caps, men inte scaleups. Detta anser rådet vara en brist, då det ofta finns ett stort behov av finansieringsstöd för scaleups i fasen mellan uppfinning och etablering av den första produktionsanläggningen". Företagarna delar denna bedömning.

Företagarna är starkt kritiska till förslaget om unionspreferens. Det finns en påtaglig risk att dessa villkor får motsatt effekt och i praktiken försvagar fondens syfte att stärka Europas globala konkurrenskraft. Krav på var insatsvaror ska komma ifrån eller var verksamhet ska bedrivas innebär betydande administrativa bördor för företag med globala värdekedjor. Än mer problematiskt är dock den strategiska effekten: Att begränsa tillgången till internationell spetskompetens, ledande teknik och nödvändiga insatsvaror riskerar att isolera europeiskt näringsliv från de globala flöden som driver innovation och tillväxt. Förslaget strider mot grundläggande principer om öppenhet och frihandel. I stället för att stärka europeisk konkurrenskraft riskerar det att hämma dess utveckling. Företagarna anser därför att villkoren bör omprövas. Om de ändå behålls måste de tillämpas mycket restriktivt och endast i tydligt avgränsade och välmotiverade undantagsfall.

I Implementeringsrådets remissvar noteras att "det inte framgår av rättsakten hur kommissionen ska säkerställa förenkling av ansökningsprocedurerna i substans vid utarbetande av de olika arbetsprogrammen inom ramen för ECF. Detta är en mycket angelägen fråga för företagen, särskilt de små och medelstora". Företagarna instämmer i denna analys och ser det som mycket bekymmersamt. En sammanslagning av olika program och fonder medför inte per automatik förenklningar, utan samtliga regler kring administrativa krav bör ses över och förenklas. På liknande sätt noterar Implementeringsrådet i sitt remissvar att "Kommissionen bedömer att det finns en risk för ökade kostnader för sökande och stödmottagare, inklusive små- och medelstora företag, som sedan tidigare tar emot EU-finansiering via EU-program." För att minska dessa kostnader föreslår Implementeringsrådet införandet av övergångsregler. Företagarna ser positivt på detta förslag, men vill samtidigt understryka att syftet med fondsammanslagningen primärt bör vara att undvika sådana ökade kostnader från början, snarare än att behöva mildra dem med övergångsregler.

Företagarna lämnar övriga delar av remissen utan kommentar.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Karl Ernlund
Chefsekonom
Företagarna

Olivia Karlsson
Utredare
Företagarna